

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(14)

Київ 2006

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Гайченко В. А., д-р біол. наук, проф. — заступник головного редактора
Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Марусєва О. А. — відповідальний секретар
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки і менеджмент

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Титова Н. А., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Ніколенко Ю. В., д-р екон. наук, проф., Криклій А. С., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Горбатенко В. П., д-р політ. наук, проф., Кирилюк Ф. М., д-р філос. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф., Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Коломінський Н. Л., д-р психол. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Сагач Г. М., д-р пед. наук, проф.

Юридичні науки

Бабкін В. Д., д-р юрид. наук, проф., Коваленко В. В., д-р юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Скрипнюк О. В., д-р юрид. наук, проф., Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф.

*Рекомендовано Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 29 березня 2006 р.)*

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М43 Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. —
Вип. 1. —
ISBN 966-608-120-2

Вип. 2(14). — 2006. — 196 с. — Бібліогр. в кінці ст. —
ISBN 966-608-655-7

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки і менеджменту, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, у якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, менеджменту, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2
ISBN 966-608-655-7

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2006

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ І МЕНЕДЖМЕНТ	5	Борщ В.В., Осоченко І. В. Методи прийняття рішень у менеджменті	61
Сєвка В. Г., Мальцева М. Ю. Будівельний потенціал як складова розвитку економіки країни	5	Солопенко Р. І., Солопенко Р. Р. Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із системою кадрового менеджменту транспортного підприємства.....	64
Савельєва Т. М. Проблеми розвитку великих корпоративних структур в економіці України	9	Шульжик Ю. О. Проблема прогнозування динаміки одно- та різномісних об'єктів з нелінійними зв'язками	69
Мамонова Н. В., Москвіна А. О. Про пріоритети створення умов сталої конкурентоспроможності країни	14	Морозова Н. І. Проектна діяльність в організації та структурні зміни в управлінні нею	75
Крочук В. М. Методичні аспекти аудиту доходів і витрат транспортного підприємства	18	Стрельчук А. С., Пенцов О. С. Автоматизовані системи управління в роботі організацій державної і недержавної форм власності	81
Нгуєн Тхі Тхань Тінь Основні напрями, механізми і завдання інтеграції В'єтнаму в економічну та фінансову регіональну й світову системи	22	Смерічевська С. В. Інновації в освіті та основні підходи до їх вивчення	85
Бовтрук Ю. А. Валютна інтеграція як сучасна риса розвитку світового господарства	28	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	89
Гнезділова Н. М. Інтеграційні процеси системи освіти в Україні	34	Маркова С. В., Баран О. В. Українська геополітика: сучасні проблеми і тенденції	89
Бойченко Е. Б. Гендерний аналіз кон'юнктури ринку праці Донецької області	38	Панкевич О. З. Реалізація принципу розподілу влади у США (зовнішньополітичний аспект)	96
Макаровська Т. П. Інформаційна безпека України як передумова її вступу до СОТ	45	Горбатенко І. А. Політологія як чинник консолідації українського суспільства	101
Рябченко І. М., Баранов Ю. В., Гагарін В. В., Хіврич І. Ю., Лаврушко Л. Г. Розробка моделі для вирішення задачі прогнозування	48	Кран А. П. Сутність політичної стабільності: індикатори і функції	107
Дідик Я. М. Використання математичних моделей для планування рекреаційного природокористування ...	51	Шевченко О. М. Військовий потенціал та ядерна програма Пакистану	114
Бараболя В. І., Крутовий Ж. А., Касілова Л. О., Мамонова Н. В. Актуальні напрями вдосконалення вищої освіти в Україні	54	Білошицький С. В. Національні інтереси України в умовах глобалізації світових процесів	120
Мамонов К. А., Савченко М. М. Вибір напрямів цільових методів удосконалення професійної підготовки кадрів на підприємстві	57	Сычева Н. А. Стратегическое планирование избирательной кампании: методологический аспект	126

В. І. БАРАБОЛЯ

Харківський інститут МАУП

Ж. А. КРУТОВИЙ, Л. О. КАСІЛОВА

Харківський державний університет харчових технологій

Н. В. МАМОНОВА

Харківський інститут МАУП

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Наукові праці МАУП, 2006, вип. 2(14), с. 54–56

Всебічно обґрунтована доцільність суттєвого вдосконалення сучасної вищої освіти в Україні. Сформульовані деякі актуальні напрями її вдосконалення в руслі приєднання до Болонського процесу. Запропоновано резерви покращення, вдосконалення підготовки спеціалістів як в організаційному, так і в методичному плані. Запропоновані організаційні заходи щодо організації корекції сучасної парадигми вищої освіти в бік її суттєвої інтегральності.

На сьогодні навчальні плани підготовки фахівців багатьох спеціальностей містять надзвичайно велику кількість навчальних дисциплін. Тенденція їх збільшення в останні 20–30 років має свої обґрунтування.

Процес здобування знань, навичок у різних сферах людської діяльності має дві тенденції:

- 1) диференційну або тенденцію аналізу, поділу на елементи, складові та ін.;
- 2) інтеграційну або тенденцію синтезу, об'єднання окремих фрагментів у цілісну систему з метою формування у студентів та випускників інтеграційних вмінь, формування цілісного інтегрально-системного мислення.

Перша, відносно проста тенденція загалом успішно реалізується, як правило, за допомогою та під керівництвом професорів і доцентів на молодших курсах.

Поділ усієї сукупності знань та вмінь на окремі навчальні дисципліни, на здобуття навичок кожної з них — це, безумовно, необхідний етап, але це лише перший етап підготовки спеціалістів. На цьому етапі викладачі зазвичай розкривають логіку предметів, будують майбутній фундамент системи знань.

Друга тенденція, здебільше це другий етап, характеризується об'єднанням знань та навичок

з окремих навчальних дисциплін в інтегральні вміння вирішувати конкретні задачі, виконувати конкретні завдання майбутньої професійної діяльності. Це, звичайно ж, потребує об'єднання різних навчальних дисциплін.

На наш погляд, велика кількість навчальних дисциплін часто зумовлює дублювання, недостатню узгодженість робочих програм, а також інтелектуальне недовантаження. Крім того, для навчального процесу характерна антиінтеграційна сутність “синдрому майже повної відчуженості” багатьох дисциплін від реального процесу професійної підготовки конкурентоспроможних спеціалістів. Він потребує принципової модернізації, активної еволюції в бік інтегральної підготовки з фундаментальних, професійних та спеціальних навчальних дисциплін, у бік реальної інтеграції та подолання жорстких стереотипів вузькопредметного, не інтегрально-предметного мислення.

У вищих навчальних закладах часто домінує предметне, “інформаційно-репродуктивне” навчання, яке зумовлює “розривність” мислення. Знання, одержані у вищому закладі, часто не використовуються як науково-практичні орієнтири.

Другий, об'єднуючий, більш складний тенденції процесу навчання приділяється як викладачами,

так і кафедрами суттєво менше уваги порівняно з першою тенденцією. Це підтверджується, зокрема, наступними обставинами.

1. На сьогодні навчальні плани не передбачають інтеграції дисциплін. Студенти виконують курсові роботи, як правило, з окремих навчальних дисциплін. Виконання курсових інтегральних завдань, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю, що потребують застосування низки дисциплін, не передбачається.
2. Мало навчальних посібників і методичних розробок саме з інтегральними завданнями та методикою їх виконання.
3. Часто відсутні переліки сформульованих, актуальних, інтегральних і ще не розв'язаних проблем галузі і т. ін.

Водночас без ретельно продуманого та ефективно організованого другого етапу вищу вузівську освіту не можна вважати ефективно завершеною.

На нашу думку, саме другий етап, етап об'єднання, інтеграції навчальних дисциплін, є найважливішим, таким, що потребує найбільшої уваги та зусиль як з боку професорсько-викладацького складу вищого закладу освіти, так і студентів.

Саме для здійснення другого етапу підготовки спеціалістів існує, як правило, дуже мало навчальних посібників і методичних розробок.

Найбільші резерви покращення, вдосконалення підготовки спеціалістів існують саме на цьому етапі, більш складному як в організаційному, так і в методичному плані. А це дуже важливо, оскільки сьогодні висуває нові вимоги до вищої освіти, до професійної компетентності фахівця — людини, яка творче мислить, свідомо орієнтується в інформаційному просторі.

На наш погляд, сучасні обмежені уявлення про вищу освіту з реалізованою на їх основі диференційною складовою парадигми не дають змоги просуватись далі, оскільки вони зумовлюють деградацію вищої освіти у нашій країні.

Домінування тенденції диференціації знань та навичок, приниження, а інколи майже повне забуття інтегральної тенденції, спрямованості знань та освіти загалом зумовили відсутність у багатьох студентів орієнтирів, глибокого розуміння, що він робить, куди і для чого рухається.

Знання — відомості, що стали самоціллю, підбивають мотиваційну основу навчання, створюють перепони для виховання потреби використовувати знання та навички з окремих дисциплін

для виконання професійних завдань майбутньої практичної діяльності. Нині перед вищою освітою стоять більш широкі та важливі питання, ніж раніше, а тому потрібні більш широкі погляди як на завдання, так і на зміст та організацію вищої освіти. Ми повинні шукати більш широкі можливості та перспективи, конкретні шляхи для їх реалізації.

Зараз передусім необхідно ретельно продумати та організувати корекцію сучасної парадигми вищої освіти в бік її суттєвої інтегральності.

Багато викладачів сьогодні не бажають шукати відповіді на актуальні питання та щось змінювати. Вони не готові до пошуку відповідей, які приведуть до радикальних змін.

Рух від частинного до загального, від одиничних елементів — до об'єднання, до інтеграції — це один з найважливіших законів природи. Це космічний закон. Єдність, об'єднання — це кінцева істина, це еволюційний процес, це рух до істини. Об'єднуються нації, культури, мови, країни, спеціальності, навчальні дисципліни тощо. Еволюція — це рух до істини. Свідома еволюція є такою, що контролюється відповідно до принципів. На нашу думку, домінуючим принципом еволюції вищої освіти має стати інтеграція.

Інтегральний характер виробничої діяльності майбутніх фахівців має визначати, зумовлювати необхідність формування у вищому закладі не просто певних навичок вирішення окремих задач, виконання завдань з навчальних дисциплін, а формування у випускника сукупності інтегральних умінь, інтегрального системного мислення. Причому найголовніші інтегральні вміння повинні бути чітко визначені у найважливіших документах та організовано їх формування.

Критерієм якості підготовки випускника вищого закладу має бути рівень саме інтегральної підготовки, рівень формування чітко окресленої системи інтегральних професійних умінь.

Як цього досягти? Якими шляхами? Як реалізувати інтегральну складову парадигми вищої освіти у конкретному вищому закладі?

На наш погляд, починати треба з моделі спеціаліста, в якій повинна бути чітко сформульована система інтегральних умінь та вимог до виконання сукупності інтегральних завдань.

Виходячи із зазначених найголовніших позицій моделі спеціаліста треба визначати сукупність інтегральних курсових проектів (робіт) у поєднанні з інтегральним дипломним проектом (роботою), потім формувати сукупність інтеграль-

них навчальних дисциплін, методичних розробок та ін.

Зауважимо, що паралельно з цим процесом має створюватись ідеологія, треба визначати пріоритети методичного забезпечення, зокрема підготовки навчальних посібників і т. ін.

Реалізація інтегральної складової парадигми вищої освіти має здійснюватись, на нашу думку, в комплексі з просуванням нашої вищої школи до Болонського процесу. Це означає, що при розробці навчальних планів і робочих програм навчальних дисциплін треба враховувати наступне:

- а) впровадження кредитно-модульного підходу в організацію навчального процесу;
- б) необхідність зменшення щотижневої кількості аудиторних занять студента до 20–22 годин;
- в) доцільність суттєвого зменшення кількості курсових екзаменів та заліків.

Враховуючи викладене, для розв'язання всього комплексу розглядуваних проблем доцільно, з нашої точки зору, здійснити наступне:

- а) суттєво (в 3–5 разів) зменшити загальну кількість навчальних дисциплін;
- б) розробити та ввести у навчальні плани підготовки спеціалістів систему інтегральних модулів (замість курсових проектів), призначених для реалізації інтегральних тенденцій навчання.

Першу подану пропозицію можна впровадити шляхом об'єднання найбільш споріднених навчальних дисциплін і створення нових дисциплін з вищим рівнем інтеграції.

Це, безумовно, надзвичайно складні завдання, виконати які можна лише через подолання консерватизму та стереотипів мислення.

Для того щоб вищий навчальний заклад (або вища школа загалом) був підготовлений до реалізації інтегральної складової парадигми вищої освіти, необхідне наступне:

- 1) адміністративна воля, яка б забезпечила виконання великих комплексів робіт, що базуються на нових інтегральних принципах освіти;

- 2) широка роз'яснювальна робота серед викладачів щодо зміни їхньої свідомості та підвищення кваліфікації з точки зору інтегральності мислення;

- 3) величезна інтелектуальна робота всього колективу вищого закладу з формування інтегральних вмінь та відповідної моделі спеціаліста, створення нових навчальних планів, що ґрунтуються на сукупностях інтегральних курсових проектів та інтегральних дисциплін, з розробки робочих програм цих навчальних дисциплін, зі створення методичного забезпечення інтегральної підготовки спеціалістів, зокрема з підготовки сукупності інтегральних навчальних посібників і підручників.

Зауважимо, що система контролю якості підготовки спеціалістів у конкретному вищому закладі також має носити інтегральний характер, тобто має ґрунтуватись на перевірці досягнення певного рівня інтегральної підготовки спеціалістів.

Таким чином, у рамках інтегральної складової парадигми ми маємо шанс перейти на якісно новий рівень вищої освіти.

Література

1. Жилук Н. А., Крутовой Ж. А., Касилова Л. А., Крутовой Л. Ф. Развивающие системы обучения и интеграции учебного процесса в вузе // Актуальні науково-методичні проблеми в підготовці спеціалістів вищої кваліфікації для торгівлі і харчування: Зб. наук. пр. — Харків, 1998.
2. Крутовой Ж. А. Усиление интеграции учебного процесса при подготовке инженеров-технологов // Проблемы повышения качества подготовки инженеров-технологов: Тез. докл. — Харьков, 1988.
3. Крутовой Ж. А. Интеграційні навчальні процеси та математичні спецкурси // Сучасні проблеми підготовки спеціалістів для підприємств торгівлі та харчування: Зб. ст. — Харків: ХДАТОХ, 1999.
4. Крутовой Ж. А., Касилова Л. О. Міждисциплінарні інтеграційні заняття: Тези доп. Міжнар. конф. — Харків: ХДУХТ, 2003.

Realization of the paradigm integral part (or changing the acting paradigm toward essential integral tendency) will create conditions for training specialists with system integral approach to the activity, who process integral methodology of professional activity. Realization of such a paradigm will let graduate really competitive specialists, trained for professional activity under quickly changing conditions, and creation in information space.

Надійшла 10 травня 2006 р.